

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta pedagogická
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Vývoj vybraných pionýrských skupin v okrese Klatovy v letech 1990 - 2000

Vypracovala: Dita Panušková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Stanislav Holubec, Ph.D. et Ph.D.

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma Vývoj vybraných pionýrských skupin v okrese Klatovy v letech 1990 – 2000 jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne .....

.....

Dita Panušková

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Stanislavu Holubcovi, Ph.D. et Ph.D. za vedení a nedocenitelné rady.

Velké poděkování také patří všem účastníkům rozhovorů, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Abstrakt

V mé bakalářské práci se zaměřuji na organizaci Pionýr, která během svého působení prošla několika zásadními změnami. Pionýr je organizací dobrovolníků, která se zaměřuje na volný čas dětí a mládeže. Nejdůležitějším tématem mé bakalářské práce je transformace Pionýra po Sametové revoluci a změně politického režimu v České republice po roce 1989. V mé práci se také zaměřím na rozdíly v postavení a fungování Pionýra před a po roce 1989. Oblastí mého zkoumání jsou pionýrské skupiny, které působí především v plzeňském kraji. Zkoumání je provedeno formou archivního výzkumu a zkoumáním dobového tisku vydávaného organizací Pionýr.

Klíčová slova: Pionýr, vývoj, okres Klatovy

In my bachelor's thesis I focus on the organization Pioneer, which has undergone several fundamental changes during its operation. Pioneer is a volunteer organization that focuses on the leisure time of children and youth. The most important topic of my bachelor's thesis is the transformation of Pioneer after the Velvet Revolution and the change of political regime in the Czech Republic after 1989. In my work I will also focus on differences in the position and functioning of Pioneer before and after 1989. My research areas are Pioneer groups especially in the Klatovy district. The research is carried out in the form of archival research and from period press emitted by Pioneer organization.

Key words: Pioneer, development, Klatovy district

OBSAH

Abstrakt	4
Obsah	5
Úvod	7
1. Dětské organizace SSSR	
1.1 Všesvazová pionýrská organizace V. I. Lenina.....	8
1.2 Komunistický svaz mládeže (Komsomol).....	9
2. Obecná historie Pionýra	
2.1 Historie 1948 – 1989.....	10
2.2. Konference pionýrských pracovníků v Brně.....	12
2.3 Vymezení současné organizace Pionýr.....	13
2.4 Charakteristika vývoje 1990 – 2000.....	15
2.5 Organizační struktura organizace Pionýr.....	16
3. Symboly pionýrské organizace	
3.1 Symboly před rokem 1989.....	18
3.2 Symboly po roce 1989.....	19
4. Vybrané pionýrské skupiny okresu Klatovy	
4.1 Pionýrská skupina Otava Sušice	20
4.1.1 Obecné informace o skupině.....	20
4.1.2 Vývoj skupiny.....	20
4.2 Pionýrská skupina Prácheň Horažďovice	22
4.2.1 Obecné informace o skupině.....	22
4.2.2 Vývoj skupiny.....	23
4.3 Pionýrská skupina Tuláci Klatovy	24
4.3.1 Obecné informace o skupině.....	24
4.3.2 Vývoj skupiny.....	24

5. Rozhovory s pamětníky	
5.1 Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami.....	26
5.2 Výběr respondentů.....	26
5.3 Shrnutí obsahu rozhovorů.....	26
Závěr.....	28
Summary.....	30
Seznam použitých zkratk 33	33
Seznam použité literatury a zdrojů.....34	34
Seznam internetových zdrojů.....36	36
Seznam příloh.....39	39
Přílohy.....39	39
Seznam obrázků a fotografií 42	42

1. Úvod

Téma pro svou bakalářskou práci jsem hledala dlouho. Nemohla jsem najít téma, které by mě zajímalo do hloubky. Naštěstí mi bylo umožněno zabývat se organizací Pionýr, která má v mém srdci pevně dané místo. Členem organizace Pionýr jsem již přes deset let. S Pionýrem jsem jezdila jako dítě na tábory a účastnila se i dalších aktivit. S postupujícím věkem jsem se stala instruktorem a vedoucím.

Cílem mé práce je zjistit, jak fungovala pionýrská organizace v západočeském kraji během 80. let minulého století a jak se během let proměnila až do dnešní podoby. Inspirací pro mě byl především projekt organizace Pionýr, který je příhodně nazván „30 let po svém“. Pionýr připravil ke svému třicátému výročí obnovení a samostatného fungování mnoho zajímavých akcí, článků a her. Nabízí tak jedinečný vhled do historie pionýrské organizace a jejího přerodu do podoby, kterou známe dnes.

Má bakalářská práce je rozdělena do několika částí. V úvodu mé práce se pokusím představit fungování Pionýra v dobovém kontextu. K vypracování jsem využila především dobový tisk vydávaný organizací Pionýr, materiály z místních archivů a z kronik pionýrských skupin v plzeňském kraji. V závěrečné části se pokusím zachytit vývoj pionýrských skupin v plzeňském kraji v daném období očima pionýrů samotných. Jako metodu výzkumu jsem zvolila strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami, který jsem pak vedla s jednotlivými pamětníky z vybraných pionýrských skupin. Snažila jsem se jako autor práce zaujmout neutrální postoj. Přiznávám však, že to pro mě byl, jako pro dlouholetého člena organizace Pionýr, nelehký úkol.

Má bakalářská práce je rozdělena do několika kapitol. V úvodní části se zaměřuji na historii a proměny Pionýra v dobovém kontextu. Tato část je zaměřena na události, které předcházely zkoumanému období. V nadcházející části se pokusím o rozbor rozhovorů s pamětníky z různých pionýrských skupin plzeňského kraje. V závěrečné části nebude chybět vymezení současné podoby organizace Pionýr a pokusím se o shrnutí poznatků mého zkoumání.

1. Dětské organizace SSSR

Než se ve své práci pustím do zkoumání pionýrské organizace v Československu a potažmo i v dnešní České republice, podíváme se blíže na organizace, které stojí za jejím vznikem. Zaměříme se především na dětské organizace Sovětského svazu, které byly předlohou a vzorem pro dětské organizace, které vznikaly za vlády komunistické strany. Jmenovitě se zaměříme na Všesvazovou pionýrskou organizaci V. I. Lenina a Komunistický svaz mládeže (Komsomol).

1.1 Všesvazová pionýrská organizace V. I. Lenina

Všesvazová pionýrská organizace V. I. Lenina byla založena 19. května 1922. Jednalo se o organizaci podobnou té skautské, byla však orientovaná na komunistickou stranu a její ideologii. Byla určena především pro děti ve věku 9 až 15 let. Všesvazová pionýrská organizace byla základem, podle kterého vznikaly pionýrské organizace v dalších zemích jako například v Československu. V době svého vzniku byla tato organizace pojmenována po Spartakovi, avšak v roce 1924 byla přejmenována podle sovětského diktátora Vladimíra Iljiče Lenina. Všesvazová pionýrská organizace byla přímo podřízena Ústřednímu výboru Komsomolu, tedy organizaci pro mládež, která byla zřizována komunistickou stranou. V roce 1974 dosáhla organizace hranice 25 milionů členů.¹ Všesvazová pionýrská organizace pro svou činnost zřizovala pionýrské domy, sportoviště a letní tábory. Nejslavnějším vybudovaným areálem pro tyto účely byl Artěk na poloostrově Krym. Bylo vystavěno skoro 300 budov včetně stadionu, plaveckých bazénů, hřišť a nemocnice. Všesvazová pionýrská organizace V. I. Lenina zanikla společně se Sovětským svazem v roce 1991.²

---

¹ Všesvazová pionýrská organizace V. I. Lenina. In: cs.wikipedia.org [online]. [cit. 8. 4. 2022].

Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C5%A1esvazov%C3%A1_pion%C3%BDrsk%C3%A1_organizace_V._I._Lenina

² Artěk. In: cs.wikipedia.org [online]. [cit. 8. 4. 2022]. Dostupné z:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Art%C4%9Bk>

1.2 Komunistický svaz mládeže (Komsomol)

Komunistický svaz mládeže (**Komunističeskij sojuz moloděži**), často zkracovaný jako Komsomol, byla mládežnická organizace v Sovětském svazu. Jako samostatná organizace byl Komsomol založen v roce 29. října 1918 a na jeho založení se podílely přední osobnosti Sovětského svazu, jako byl Vladimír Iljič Lenin, Naděžda Konstantinovna Krupská nebo Valerian Alexandrovič Zorin. Oficiální název od roku 1922 byl Všesvazový leninský komunistický svaz mládeže (VLKSM). Byla to výchovná a politická organizace Sovětského svazu určená pro mládež ve věku 14 až 28 let. Komsomol plyně navazoval na Všesvazovou pionýrskou organizaci V. I. Lenina a svým působením připravoval mladé budovatele pro vstup do komunistické strany Sovětského svazu. Hlavním tiskovým orgánem Ústředního výboru Komsomolu byly ruské noviny Komsomolskaja pravda.³ Ty pravidelně vycházely od roku 1925 do roku 1991. Za vlády Michaila Gorbačova jsou v Komsomolu provedeny organizační, personální a funkční změny. Tato opatření však ve výsledku vedou k fragmentaci a konečnému rozpadu organizace v roce 1991.⁴

---

³ Komsomolskaja pravda. In: cs.wikipedia.org [online]. [cit. 8. 4. 2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Komsomolskaja_pravda

⁴ Komsomol. In: cs.wikipedia.org [online]. [cit. 8. 4. 2022]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Komsomol>

2. Obecná historie Pionýra

2.1 Vývoj Pionýra v letech 1948 – 1989

Pro lepší pochopení problematiky vývoje Pionýra od 80. let po současnost se podíváme hlouběji do jeho historie. Nastíníme dobový kontext zkoumaných úseků a vybereme zásadní momenty, které svým dopadem formovaly i organizaci Pionýr. Rok 1948 se do Československých dějin zapsal jako rok nástupu komunistické strany k moci. KSČ se po uchopení moci rozhodla vytvořit jednotnou dětskou organizaci Československý svaz mládeže (ČSM), do které byly sloučeny organizace Svaz mládeže Karpat, Zváz slovenskej mládeže, Svaz české mládeže a Svaz polské mládeže⁵. Do ČSM je také začleněna dětská nezisková organizace Junák (Skaut), která byla následně v roce 1950 zrušena⁶. První zmínka o Pionýru v komunistickém Československu je z jara roku 1948. Podle usnesení Ústředního výboru Komunistické strany Československa (ÚV KSČ) z 8. září 1948 začaly vznikat pokusné pionýrské oddíly (POJ), které byly nazvány jako „pionýrské oddíly Junáka“⁷. Tyto oddíly byly především založeny k výchově dětí a mládeže v komunistické ideologii.

Změny, které probíhaly v pionýrské organizaci v letech 1968 až 1970, měly velký podíl na podobě Pionýra do roku 1989. Nejprve se tedy podíváme na dobový kontext v ČSSR a v další části uvedeme nejdůležitější proměny v organizaci Pionýr. V souvislosti s liberalizací společnosti v 60. letech a zejména v roce 1968 začaly vznikat diskuse o transformaci pionýrské organizace. Vrátime-li se na počátek roku 1968, narazíme na velkou změnu v Československém svazu mládeže. Tato velká organizace se postupně rozpadla na 18 samostatných organizací.⁸

---

⁵ Československý svaz mládeže. In: cs.wikipedia.org [online]. [cit. 8. 4. 2021]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceskoslovensk%C3%BD_svaz_ml%C3%A1de%C5%BEE

⁶ Historie skautingu. In: skaut.cz [online]. [cit. 11. 4. 2021]. Dostupné z: https://www.skaut.cz/skauting/historie/#about__history--5

⁷ Hofbauer, Břetislav. 1985. Boj o jednotu dětského hnutí v Československu. Praha: Mladá fronta. s. 207 - 208

⁸ Krtička, Karel, Martin Bělohávek. 2008. Fakta o vývoji pionýrského hnutí v České republice 1949-1990. Mozaika Březen 2008. Příloha. In: pionyr.cz [online]. [cit. 8. 4. 2021]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/dokumenty/?down=7a97f80b-96a8-4515-bef7-3b8576995409>

Nejdůležitější jsou pro nás události z 20. – 23. června roku 1968. V Seči se konala Konference pionýrských pracovníků, na které padlo rozhodnutí, o založení samostatné národní organizace Pionýr.⁹

Normalizace po dubnu 1969 znamenala návrat ke státnímu dohledu nad pionýrskou organizací a k omezení její svobodné činnosti. Pionýrská organizace byla vystavena tlaku Komunistické strany. „17. 11. 1969 se předsednictvo ÚV KSČ usneslo o nutnosti proměny oblasti společenských organizací dětí a stanovilo cíl: znovu vytvořit jednotnou organizaci dětí a mládeže.“¹⁰ 28. 8. 1970 Česká rada Pionýra (ČRP) podává návrh na konec činnosti českého Pionýra a tento návrh je i schválen. V následujících letech jsou představitelé Pionýra trestáni a pronásledováni Státní bezpečností.¹¹ Tyto události lze tedy označit jako konec samostatného Pionýra v ČSSR a obnovení samostatné činnosti se dočkáme až v roce 1990.

Po ukončení činnosti samostatné pionýrské organizace v roce 1970 je Pionýr spojen s Junáckou organizací a vzniká Pionýrská organizace Svazu socialistické mládeže (PO SSM). „Vytváření a další dění v PO SSM probíhalo v některých momentech podobně, jako PO ČSM v 50. letech. Byly obnovovány PS při školách, radě mimoškolních pionýrských skupin bylo doporučeno, aby přešly k nějaké škole. Ale nepodařilo se zrušit všechny, některé zůstaly stále samostatné.“¹² Pionýr se tedy opět vrací ke své se školou spjaté variantě. Činnost je často formální, děti se účastní z povinnosti a vnímají Pionýr jako pokračování školy po vyučování. Podobně mnozí vedoucí dělají tuto práci kvůli tomu, aby měli body za společenské angažování při přijímačkách na střední či vysokou školu, ale jinak je práce s dětmi nezajímá. Mimoškolní oddíly naštěstí zcela nevyumizely a stále v nich působí kvalitní vedoucí. Jak uvádí samotná organizace: „Ale dobrý základ a úsilí tisíců vedoucích, kteří chtěli být s dětmi a pro děti, nakonec vedlo v roce 1990 k ustavení současného sdružení Pionýr.“¹³

---

⁹ Černá, Irena, Martin Bělohávek. 2001. Pionýr 1968 – 1970. Praha: Česká rada Pionýra. s. 6-7

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

¹² Krtička, Karel, Martin Bělohávek. 2008. Fakta o vývoji pionýrského hnutí v České republice 1949-1990. Mozaika Březen 2008. Příloha. In: pionyr.cz [online]. [cit. 8. 4. 2021]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/dokumenty/?down=7a97f80b-96a8-4515-bef7-3b8576995409>

¹³ Tamtéž.

2.2 Konference pionýrských pracovníků v Brně

Mimořádná celostátní konference pionýrských pracovníků se konala 20. ledna roku 1990 v Brně. Hlavním předmětem konference bylo rozhodování o budoucnosti Pionýra. „Na jednání konference bylo původně zvoleno 440 delegátů s hlasem rozhodujícím z celého Československa, tři se však mandátu vzdali, zbylo 437 delegátů. Do Kongresové haly Výstaviště v Brně jich přijelo 414, což je 94%! I toto číslo svědčilo o zájmu pionýrských pracovníků o změny v Pionýrské organizaci SSM a jejich nasměrování.“¹⁴ Je však nutné zmínit, že přerod takové organizace nejde vždy hladce. Už na samotné konferenci na sebe narážely různé názory a zkušenosti. V následující části se podíváme především na přechodná ustanovení, která lze považovat za první krůčky k současné podobě organizace Pionýr.

Prvním a nejzásadnějším rozhodnutím, které delegáti učinili, bylo opuštění SSM a postupný přerod v novou nepolitickou organizaci. Jsou formovány nové ideály a cíle, které protěžují demokracii, rovnoprávnost a svobodu vyznání. V Prozatímních programových zásadách¹⁵ Pionýra byla nově organizace vymezena jako: „Pionýr je samostatná společenská organizace dětí a jejich starších přátel působící na území ČSSR. Vychází ze zájmů a potřeb dětí, národů a národností naší vlasti, z tradic pionýrského hnutí a zkušeností dětských organizací u nás i v zahraničí.“¹⁶ Vznikly také nové ideály, nové činnosti a především nové postavení Pionýra ve společnosti. Blíže se tedy podíváme na další Prozatímní programové zásady Pionýra¹⁷, které přinesla celostátní konference pionýrských pracovníků (CK PP).

Svaz socialistické mládeže se po Sametové revoluci rozpadl na několik organizací. Kromě Pionýra vznikla Česká tábornická unie a byl znovu obnoven Český Junák, svaz skautů a skautek.

---

¹⁴ Mozaika Pionýra. Leden 1990. In: Mozaika.pionyr.cz[online]. [cit. 27. 2. 2022]. Dostupné z: <https://mozaika.pionyr.cz/leden-1990/>

¹⁵ Kompletní formulace prozatímního dokumentu je v příloze mé práce.

¹⁶ Pionýr z.s. Prozatímní programové zásady Pionýra. In: pionyr.cz [online]. [cit. 28. 4. 2021]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/mimkonf90/>

¹⁷ Pionýr z.s. Mimořádná celostátní konference pionýrských pracovníků 1990. In: pionyr.cz [online]. [cit. 28. 4. 2021]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/mimkonf90/>

Důležitým bodem tedy bylo i přerozdělení současného majetku: „Podle této dohody přecházejí uvedené základní právní subjekty s veškerým movitým i nemovitým majetkem včetně závazků a s právem používat jimi pronajaté klubovny do nových organizací (ČTU, Junák), kde opět utvoří základní právní subjekty nebo se začlení do jednotek již existujících v těchto organizacích.“¹⁸

V závěru shrňme výsledky, které tato konference přinesla. „Bylo rozhodnuto, že organizace ponese název Pionýr/Pionier. Schváleny byly základní dokumenty obnoveného spolku, byť s označením prozatímní. Zvoleny byly nové nejvyšší orgány: Přípravná federální rada Pionýra a její předseda – Stanislav Klíma, Přípravná federální kontrolní a revizní komise Pionýra. Byl přijat text dopisu předsedovi vlády ČSSR Marianu Čalfovi a delegáti konference se dohodli, že vyšlou delegaci k prezidentu republiky V. Havlovi. Mimořádný sjezd Socialistického svazu mládeže byl vyzván, aby vzal na vědomí rozhodnutí o osamostatnění PO, která doposud byla součástí SSM, a schválil opatření, umožňující její osamostatnění bez zbytečných průtahů.“¹⁹

2.3 Charakteristika vývoje 1990 – 2000

„Mimořádný sjezd Socialistického svazu mládeže se konal za týden po MKPP, ve dnech 27. – 28. ledna 1990 v Praze. Měl podobně dynamický a bouřlivý průběh a přijal celou řadu rozhodnutí, která zcela zásadně ovlivnila i širší vnitropolitickou situaci. Byla vytvořena nástupnická organizace SSM – Svaz mladých a rovněž na něm došlo ke schválení osamostatnění Pionýra, jak žádala naše Mimořádná konference PP.“²⁰

Nově zvolená Přípravná federální rada Pionýra se poprvé sešla 10. února 1990. Ta byla postavena před řadu problémů. Bylo potřeba zajistit ekonomické zajištění Pionýra, majetkové vypořádání se Svazem mladých.

---

¹⁸Pionýr z.s. Čtyřdohoda o převodu majetku (1990) In: pionyr.cz[online]. [cit. 4. 1. 2022]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/ctyrdohoda/>

¹⁹ Mozaika Pionýra. Leden 1990. In: Mozaika.pionyr.cz[online]. [cit. 27. 2. 2022]. Dostupné z: <https://mozaika.pionyr.cz/leden-1990/>

²⁰ Tamtéž.

Přípravná federální rada se také musela vypořádat s problémem registrace nově vzniklého spolku, s vytvořením nové a úplné organizační struktury a pracovně-právní postavení vedoucích PS.²¹

Návrh samostatné organizace Pionýr byl schválen ministerstvem vnitra 9. března 1990. Neznamenal to však vyřešení všech problémů nově vzniklé organizace. Ve vzduchu stále visela otázka, zda název Pionýr nezměnit a zda si ponechat i symboly. Nelehkou situaci pro Pionýrskou organizaci zajistilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. V metodických pokynech zrušilo funkci vedoucího PS jako placené povolání. Tento krok znamenal likvidaci pro mnoho pionýrských skupin.²² V květnu 1990 byly prozatímní orgány nahrazeny Českou radou Pionýra a Slovenskou radou Pionýra. 5. a 6. Května se konalo zasedání nově zvolených orgánů a společně ustanovili Federální radu Pionýra.²³

Nejdůležitějším bodem 2. zasedání ČRP byla dohoda o majetku tzv. čtyřdohoda. Tato dohoda zahrnovala organizaci Pionýr, Českou tábornickou unii, Svaz mladých a Junáka. Dohoda řešila především přechod základních organizačních jednotek mezi organizacemi s veškerým majetkem a při dělení subjektu mělo dojít k vzájemnému vyrovnání mezi organizacemi.²⁴ I když se tyto organizace mezi sebou vyrovnaly, Pionýr stále bojoval o majetek, který patřil bývalému SSM. Tyto boje skončily v listopadu 1990, kdy bylo rozhodnuto, že majetek po SSM bude navrácen státu.²⁵

Poslední velká organizační změna přišla 31. prosince 1992. Československo se rozdělilo na dvě nezávislé republiky. Tímto vznikl samostatný český Pionýr a samostatný slovenský Pionier. Slovenská organizace Pionier však později úplně zanikla. Nahradila ji Dětská organizace Fénix, která vznikla v roce 1991 a se kterou dnešní Pionýr spolupracuje.

---

²¹ Mozaika Pionýra. Únor opravdu už není leden. In: Mozaika.pionyr.cz[online]. [cit. 27. 5. 2022]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/unor-opravdu-uz-neni-leden>

²² Mozaika Pionýra. Březen – za kamna vlezem? In: Mozaika.pionyr.cz[online]. [cit. 27. 5. 2022]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/brezen-za-kamna-vlezem>

²³ Mozaika Pionýra. Květen ... Bod zlomu. In: Mozaika.pionyr.cz[online]. [cit. 27. 5. 2022]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/kveten>

²⁴ Mozaika Pionýra. Červen – „Zvítězili jsme všichni!“ In: Mozaika.pionyr.cz[online]. [cit. 27. 5. 2022]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/cerven>

²⁵ Mozaika Pionýra. Listopad 1990. In: Mozaika.pionyr.cz[online]. [cit. 27. 5. 2022]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/listopad-1990>

Organizace Pionýr od roku 1993 do současné doby prodělala jen menší změny. V roce 2014 se z občanského sdružení stal zapsaný spolek a v letech 2015 a 2016 Pionýr přijal nový Program a Stanovy Pionýra.

2.4 Vymezení současné organizace Pionýr

„Pionýr, z. s. (dále v těchto stanovách jen „Pionýr“) je demokratický, dobrovolný, samostatný a nezávislý spolek dětí, mládeže a dospělých. Předmětem hlavní činnosti Pionýra je veřejně prospěšná činnost.“²⁶ „Podporuje tvorbu a naplňování zejména sociálních, kulturních a sportovních programů, především s ohledem na ochranu práv dětí a rozvíjení jejich volnočasových aktivit. Zabývá se osvětovou, výchovnou, vzdělávací, charitativní činností; obhajobou a uspokojováním zájmů a oprávněných potřeb dětí a mládeže bez ohledu na jejich členství ve spolku.“²⁷

Organizace Pionýr je neziskovou organizací, která se nachází na území České republiky, ale není státem zřizovaná. Pionýr je zaměřen na volný čas dětí a mládeže a je tvořen především dobrovolníky. Díky dlouholetému působení získala organizace Pionýr i statut Státem uznaná organizace, který uděluje Ministerstvo školství. Po právní stránce je Pionýr zapsaným spolkem.²⁸

Vysvětleme si podrobněji, co znamenají pojmy nestátní nezisková organizace, státem uznaná organizace a zapsaný spolek. Nestátní neziskovou organizaci lze nejlépe vystihnout definicí autorů Salomona a Anheiera.²⁹

---

²⁶ Pionýr z.s. Stanovy Pionýra a Program. In: pionyr.cz [online]. 2015 [cit. 8. 3. 2021]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/dokumenty/stanovy-a-program/#program>

²⁷ Pionýr z.s. Stanovy Pionýra a Program. In: pionyr.cz [online]. 2015 [cit. 8. 3. 2021]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/dokumenty/stanovy-a-program/#program>

²⁸ Vysvětleme si podrobněji, co znamenají pojmy nestátní nezisková organizace, státem uznaná organizace a zapsaný spolek. Nestátní neziskovou organizaci lze nejlépe vystihnout definicí autorů Salomona a Anheiera.¹⁸ Autoři popisují nestátní neziskové organizace jako strukturované, soukromé, neziskové, samosprávné a dobrovolné. Titul Státem uznaná organizace je formou státní garance kvality činnosti organizace a současně morálním oceněním činnosti NNO. Titul je udělován na základě žádosti a při splnění vyhlášených podmínek.¹⁹ Podstatou, základním požadavkem, který musí spolek splňovat, je členství a fungující spolková samospráva. To znamená, že spolek musí mít členskou základnu, která je schopná aktivně rozhodovat o chodu a o činnosti spolku a není svázána závislými vztahy vůči spolku, čímž se rozumí zejména svázanost v rámci pracovního práva. Členové, aby mohli zachovávat podstatu spolkové samosprávy, nemohou být současně zaměstnanci spolku.²⁰

²⁹ Salomon, L. M., Anheier, H. K. *Defining of the Nonprofit Sector. A Gross National Analysis*. Manchester University Press, 1997 podle: Škarabelová, S. a kol. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002.

„Pionýr zajišťuje vzdělávání dobrovolných pracovníků, je držitelem akreditace MŠMT ke školení vedoucích dětských kolektivů, hlavních vedoucích táborů, zdravotníků zotavovacích akcí a hospodářů v občanském sdružení“³⁰. Sídlo organizace Pionýr je v Praze 1, Senovážné náměstí 977/24. Pionýr také používá vlastní jednotící prvky jako je název a znak vpravo vzhůru směřující vlašťovka na pozadí trikolory.

2.5 Organizační struktura organizace Pionýr

Organizace Pionýr má jasně organizovanou strukturu. Nejvyššími orgány organizace jsou Výroční zasedání Pionýra (VZP) a Česká rada Pionýra (ČRP). Pro zajištění plnění účelu pionýrské organizace jsou zakládány tzv. pobočné spolky. Pobočnými spolky jsou podle § 219 zákona č. 89/2012 Sb. pionýrské skupiny (PS), pionýrská centra (PC) a krajské organizace Pionýra (KOP).

Výroční zasedání Pionýra je svoláváno nejméně jednou za pět let předsedou Pionýra. Účastní se ho zvolení delegáti pionýrských skupin a krajských organizací. Výroční zasedání Pionýra rozhoduje o změnách Stanov Pionýra a Programu Pionýra, hodnotí a plánuje činnost organizace. „Výroční zasedání Pionýra volí a odvolává předsedu a na jeho návrh místopředsedy Pionýra v pořadí (dle získaných hlasů), ekonoma Pionýra a další členy VV ČRP, dále volí a odvolává předsedu, místopředsedu a členy Kontrolní komise Pionýra a předsedu, místopředsedu a členy Rozhodčí komise Pionýra.“³¹

Česká rada Pionýra je předsedou svolávána minimálně jednou ročně. ČRP řídí spolek mezi Výročními zasedáními Pionýra a rozhoduje o jednacích řádech orgánů celorepublikové úrovně, vnitřních směrnících spolku, rozpočtu a závažných ekonomických otázkách, uděluje a odnímá vyznamenání. Zřizuje také pracovní orgány, které zajišťují po obsahové a organizační stránce dílčí úseky činnosti spolku.

---

³⁰ Pionýr z.s. 2009. Výroční zpráva Pionýr v roce 2009. In: pionyr.cz [online]. [cit. 7. 3. 2022]. Dostupné z: https://pionyr.cz/vyr_zpravy/2009_34.pdf

³¹ Pionýr z.s. Stanovy Pionýra a Program. In: pionyr.cz [online]. 2015 [cit. 7. 3. 2022]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/dokumenty/stanovy-a-program/#VI>

Schvaluje účetní závěrku a rozhoduje o vyloučení členů. Výkonným orgánem ČRP je Výkonný výbor České rady Pionýra (VV ČRP).

Pionýr má také svého předsedu, který je statutárním orgánem a je oprávněn za organizaci jednat ve všech záležitostech. Dále má organizace dva místopředsedy, ekonoma Pionýra, Kontrolní a Rozhodčí komisi Pionýra.

Pionýrská skupina je organizační jednotkou, která řídí své oddíly a kluby. PS je právnickou osobou má tedy svá práva a povinnosti. Orgány pionýrské skupiny jsou Rada pionýrské skupiny, Vedení pionýrské skupiny, Vedoucí pionýrské skupiny, Hospodář a Revizor pionýrské skupiny. Pionýrská centra jsou zpravidla zřizována za účelem zajištění servisní činnosti pro pobočné spolky. Krajské organizace Pionýra jsou zřizovány k zajištění činnosti spolku v rámci jednotlivých krajů České republiky. Orgány KOP jsou Krajská rady Pionýra (KRP), Výkonný výbor krajské rady Pionýra (VV KRP), předseda a hospodář KRP, kontrolní komise KRP.³²

Pionýrské skupiny vybrané ke zkoumání spadají pod Plzeňskou krajskou organizaci Pionýra. Ta se řadí k těm největším. Má pod sebou 31 pionýrských skupin. Největší počet PS se nachází v Praze (36 PS) a v Jihomoravském kraji (33 PS). V počtu PS jsou dále v pořadí Střední Čechy (25 PS), Moravskoslezský kraj (19 PS), kraj Vysočina (18 PS). Olomoucký a Zlínský kraj jsou sloučeny pod společnou KOP a dohromady mají 17 pionýrských skupin. Další v pořadí je Královehradecký kraj (15 PS), Pardubický kraj (14 PS) a Ústecký kraj (10 PS). Nejmenší počet pionýrských skupin se nachází v Libereckém kraji (8 PS) a v Jihočeském kraji (6 PS). Celkem má organizace Pionýr přes 14 000 členů různých věkových kategorií.

---

³²Pionýr z.s. Stanovy Pionýra a Program. In: pionyr.cz [online]. 2015 [cit. 7. 3. 2022]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/dokumenty/stanovy-a-program/#VI>

3. Symboly pionýrské organizace

3.1 Symboly před rokem 1989

„Komunistická strana svěřila rudý prapor – symbol pokroku a mládí světa – také dětem, pionýrům. Pro ně je zpodobněním hrdinství, vítězství, práce, pionýrské cti a slávy. Proto má Pionýrská organizace rudé prapory, proto nosí pionýři jejich část – rudý pionýrský šátek, mají svůj odznak, heslo, zdraví pionýrským pozdravem. To je symbolika Pionýrské organizace SSM. Vyjadřuje její spojení s revolučním odkazem, tradicemi a také svazek s mezinárodním pionýrským hnutím.“³³

Rudý prapor PO SSM byl nejvyšším symbolem předrevoluční pionýrské organizace. Ten byl organizaci věnován ústředním výborem Komunistické strany při 25. výročí založení Pionýrské organizace v Československu, který byl uložen V Domě československých dětí na Pražském hradě. Rudý prapor byl také symbolem svazku mezi Pionýrskou organizací a Komunistickou stranou.³⁴ Dalším neodmyslitelným symbolem předrevolučního Pionýra byl rudý šátek. Jeho tři cípy měly představovat tři generace, které se podílely na budování socialismu a komunismu, tedy generaci pionýrů, členů Svazu mládeže a komunistů. Šátek byl udělen po složení pionýrského slibu jako forma důkazu příslušnosti k pionýrské organizaci.³⁵

Mezi symboly také patřil znak Pionýrské organizace SSM. „Je v něm zobrazena státní vlajka, kniha a tři plameny. Symbolizují hlavní cíle Pionýrské organizace SSM: lásku k rodné zemi a jednotu dětí celého našeho socialistického státu, spojení naší organizace s mezinárodním pionýrským hnutím, svazek tří generací a význam vědění a poznání pro budování nové společnosti.“³⁶

---

³³ SVATOŠ, Zdeněk. Pionýrská encyklopedie 1. Ilustroval WEIGEL, Jaroslav, ŠKODA, František. Praha: Mladá fronta, 1978. s. 82.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ SVATOŠ, Zdeněk. Pionýrská encyklopedie 1. Ilustroval WEIGEL, Jaroslav, ŠKODA, František. Praha: Mladá fronta, 1978. s. 83.

³⁶ Tamtéž.

Dalšími symboly byl pionýrský pozdrav a heslo. „Pionýři zdraví pionýrským pozdravem pravicí s otevřenou dlaní a semknutými prsty, zdviženou nad čelem. Pozdrav vyjadřuje základní myšlenku mezinárodního dělnického hnutí, proletářského internacionalismu: svazek pracujících pěti dílů světa, jejich zájmy pionýr klade nad své vlastní zájmy.“³⁷ Pionýrské heslo se skládalo ze dvou částí, z výzvy a odpovědi na ní. „Výzva: K budování a obraně socialistické vlasti – buď připraven! Odpověď: Vždy připraven!“³⁸

3.2 Symboly po roce 1989

Současnými symboly organizace Pionýr jsou název a znak³⁹. V dnešní době se jedná spíše o jednotící prvky organizace. „Dále mohou být používány: pionýrský odznak, kterým je otevřená kniha a státní vlajka na pozadí s plameny; maskot; pozdrav; součásti oděvu (šátky, košile, trička apod.); značení (nášivky, odznaky a domovenky apod.).“⁴⁰

„Od roku 2007 je ve znaku Pionýra vpravo vzhůru směřující vlaštovka na pozadí trikolory, která byla původně oficiálním logem Pionýra. Vlaštovka má být symbolem štěstí a jara, počátku nového života a její let vzhůru má znázorňovat pokrok, poznávání a úsilím o naplnění sedmi ideálů Pionýra – paměť, pomoc, poznání, pravda, přátelství, překonání a příroda. Trikolora by měla prezentovat myšlenku vlastenectví a občanství, převažující bílá pak pravdu, mír a naději. Celkové uspořádání znaku je kruhové, což má značit planetu Zemi a vyjadřovat demokratický princip rovnosti práv a povinností členů Pionýra. Mimo jiné je ve tvaru znaku vidět i stylizovaný list lípy jako další symbol vlastenectví.“⁴¹

---

³⁷ SVATOŠ, Zdeněk. Pionýrská encyklopedie 1. Ilustroval WEIGEL, Jaroslav, ŠKODA, František. Praha: Mladá fronta, 1978. s. 83.

³⁸ SVATOŠ, Zdeněk. Pionýrská encyklopedie 1. Ilustroval WEIGEL, Jaroslav, ŠKODA, František. Praha: Mladá fronta, 1978. s. 84.

³⁹ Viz. Seznam obrázků a fotografií

⁴⁰ Pionýr z.s. Stanovy Pionýra a Program. In: pionyr.cz [online]. 2015 [cit. 25. 5. 2022]. Dostupné z: <https://www.pionyr.cz/o-pionyru/dokumenty/stanovy-a-program/#I>

⁴¹ Hálková, Lenka. Pionýrská organizace na Domažlicku. 2018. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta pedagogická. Katedra historie. [online]. [cit. 25. 5. 2022]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/32381/1/Bakalarska%20prace%20-%20Lenka%20Halkova.pdf>

4. Vybrané pionýrské skupiny okresu Klatovy

4.1 Pionýrská skupina Otava Sušice

4.1.1 Obecné informace o skupině

V dnešní době má skupina okolo sto členů a členská základna se každým rokem rozšiřuje. Klubovna pionýrské skupiny Otava se nachází na adrese Nuželická 60. Skupina funguje na bázi celoroční pravidelné činnosti. V současné době má skupina dva dětské oddíly Šumaváci a Marnýýý. Pořádá pravidelné každotýdenní schůzky, víkendové akce, akce pro veřejnost a letní čtrnáctidenní tábor. Současným hlavním vedoucím PS Otava Sušice je pan Petr Darda. Jádro sušické pionýrské skupiny tvoří několik rodin, které ve skupině působí desítky let. Jsou to především Špírkovi, Vejdělkovi, Klímovi, Václovi, Čubovi, Klímovi a Dardovi.

4.1.2 Vývoj skupiny v letech 1990 – 2000

Úvodem je třeba říci, že veškeré záznamy a kroniky skupiny, které se týkají zkoumaného období, byly zničeny v roce 2002 velkou povodní. Ve svém zkoumání vývoje skupiny tedy z velké části spoléhám na rozhovory s pamětníky skupiny a místní dobový tisk. Toto řešení není zcela optimální. Záznamy ze zkoumaného období nejsou uloženy ani v archivu plzeňské krajské organizace Pionýra.

Počátkem pionýrské skupiny Otava Sušice je rok 1968, doba existence samostatného českého Pionýra, kdy v Sušici vznikla mimoškolní pionýrská skupina pod vedením Pavly Špírkové (*1941 - + 2017). Tato skupina začínala se sedmdesáti členy a do roku 1970 jich bylo přes pět set. Vlivem událostí ve společnosti skupina zaniká v roce 1970, kdy je opět pionýrská činnost pevně svázána se školami.

Znovuobnovení samostatné mimoškolní pionýrské skupiny přichází až v roce 1990.⁴² Vedoucím skupiny je zvolena opět Pavla Špírková, která byla skupinovou vedoucí přes čtyřicet let. Pavla byla za své zásluhy a aktivní činnost v Pionýru vyznamenána nejvyšším oceněním pionýrské organizace Křišťálovou vlašťovkou.

Začátky nebyly pro sušickou pionýrskou skupinu jednoduché. Členi se scházeli v malé nevyhovující klubovně nedaleko sušického nádraží, kterou v roce 2002 vyplavila povodeň. Nastalo tedy hledání vyhovujících prostorů pro zázemí pionýrské skupiny. Po několika neúspěšných pokusech našla skupina svůj domov v prostorách Základní umělecké školy v Sušici. V počátcích fungování samostatné skupiny se členská základna pohybuje mezi 110 až 130 členy. Pokud tato čísla srovnáme s rokem 1970, narazíme na citelný úbytek členů. Od roku 1990 až do dnešní doby nezaznamenáváme další drastické výkyvy v počtu členů.

Zmínku o fungování pionýrské skupiny Otava Sušice nacházíme v místním tisku Sušické noviny v roce 1999.⁴³ Skupina v novinách zveřejnila nabídku letních táborů, které pořádala. Nabídnut byl desetidenní tábor v Podmoklech pro děti předškolního věku a čtrnáctidenní tábor v Kunkovicích pro děti školního věku. Skupina tedy pořádala dva letní tábory. V dnešní době PS Otava pořádá je jeden letní tábor.

V Sušických novinách z 18. června 1999⁴⁴ je zveřejněn skupinou článek o dnes již tradiční akci pořádané k příležitosti oslav města Sušice. Pohádkový les je největší akcí, kterou skupina pořádá pro veřejnost. První ročník navštívilo 500 dětí s doprovodem. Celkový počet návštěvníků se tedy pohyboval okolo 1000. Zdá se, že se skupina velmi dobře vypořádala se změnami, které přinesla Sametová revoluce a v průběhu porevolučních let funguje skupina velmi dobře.

---

⁴²Mozaika Pionýra. Seznamte se: Nesmrtelné oddíly – PS Otava. In: mozaika.pionyr.cz [online]. [cit. 15. 7. 2021]. Dostupné z: <https://mozaika.pionyr.cz/seznamte-se-nesmrtelne-oddily-ps-otava/>

⁴³Občanské sdružení Pionýr. Kam na prázdniny? Sušické noviny. 7. 5. 1999, s. 2. Dostupné z: <https://www.kulturasusice.cz/userfiles/dba3cbdb2b8fa535859c1d3dbfcf4d9c.pdf>

⁴⁴Špírková, Pavla. Pohádkový les. Sušické noviny. 18. 6. 1999, s. 2. Dostupné z: <https://www.kulturasusice.cz/userfiles/6f02e383659a05ed4c951e837ae73b9c.pdf>

V Sušici zároveň s Pionýrem funguje i skautská organizace, která zde má své středisko Vydří stopa. Pod toto středisko spadají oddíly ze Sušice, Hartmanic, Hlavňovic a Kašperských Hor. Dohromady je to devět skautských oddílů.⁴⁵ Myslím si, že ani jedna z organizací nedělá mezi dětmi rozdíly. Do skautských i pionýrských oddílů dochází děti z různých rodinných poměrů i například děti s různými poruchami učení. V Sušici nejsou vazby mezi Skautem a Pionýrem nijak napjaté ani těsně svázané. Každá z organizací si razí „to svoje“, ale panuje vzájemná shoda v tom, že se tak děje hlavně kvůli dětem a ty jsou nejpřednější.

4.2 Pionýrská skupina Prácheň Horažďovice

4.2.1 Obecné informace o skupině

Pionýrská skupina Prácheň se nachází ve městě Horažďovice. Svůj název přebrala od nedaleké zříceniny Prácheň. Největším oddílem jsou Otaváci. Pod skupinu také spadá airsoftový oddíl OPAT (Otavsko-prácheňský airsoftový team) a oddíl Starší. Vedoucím skupiny je už po několik let Jiří Stulík. Otavácká klubovna se nachází v areálu zámku v Horažďovicích. Skupina provozuje celoroční činnost, pořádá víkendové akce a letní dětský tábor na nedaleké táborové základně. Dnešní členská základna se pohybuje kolem 150 členů.

První zmínky o pionýrské skupině Prácheň pocházejí z roku 1964. Skupina vznikla společně s druhou základní školou v Horažďovicích. Dle dochovaných kronik se skupina aktivně podílela ve veřejném dění (pomoc v zemědělství, příprava besídek k MDŽ) a pořádala akce pro děti a mládež. V té době měla členská základna asi 450 členů.

---

⁴⁵Webové stránky skupiny. Skautské středisko Vydří stopa Sušice. [cit. 15. 5. 2022]. Dostupné z: <https://vydristopa.cz/>

4.2.2 Vývoj skupiny v letech 1990 – 2000

K výzkumu vývoje pionýrské skupiny Prácheň jsem využila dobové kroniky skupiny, rozhovory s pamětníky a internetové stránky skupiny.

Skupina Prácheň po svém osamostatnění v roce 1990 čelila několika zásadním problémům. Po Sametové revoluci se skupina skoro rozpadla. Ve vedení zůstalo jen pět členů. Klubovna byla ze školy přesuta do pronajatého prostoru v domě bez potřebného vybavení a elektřiny.

Můžeme tedy konstatovat, že skupina po revoluci začínala zcela od nuly. Ze záznamů v dobových kronikách lze vyčíst pokles i dětských členů skupiny. Skupina měla v druhé polovině roku 1990 asi 25 dětských členů. Záslouhou neochvějného nadšení vedoucích i dětí nadále probíhaly schůzky oddílu, besídky, výlety a tábory. Záslouhou pravidelné činnosti se rozrůstala členská základna. Už v roce 1992 se letního tábora zúčastnilo zhruba 50 dětských táborníků. Většina táborníků byli přímo členy skupiny. V kronikách skupiny můžeme vyčíst, že každým rokem členů přibývalo. Magickou hranici sta členů pokořila skupina v roce 2012.

V Horažďovicích má zastoupení i skautská organizace. Skauti zde mají své středisko Prácheň s klubovnou. Fungují zde tři oddíly: Hvězdičky, Tygříci a Modré želvy/ Perly, které mají dohromady kolem 40 členů.⁴⁶ Mezi organizacemi Skaut a Pionýr není v Horažďovicích znát žádné napětí ani zášť. Organizace vedle sebe v poklidu existují.

Pojďme si shrnout fakta o vývoji pionýrské skupiny Prácheň Horažďovice. Skupina v roce 1990 čelila svému zániku. Odpoutáním od školy přišla skupina o své zázemí a musela se přesunout do nevyhovujícího nájmu. Značně utrpěla i členská základna. Ve vedení skupiny zbylo jen pět členů. Dětských členů bylo 25. Díky nadšení dospělých i dětí se postupně rozšiřovala členská základna a zlepšovalo se zázemí. V závěru chci mnohokrát poděkovat pionýrské skupině Prácheň Horažďovice za zapůjčení vzácných kronik a dokonalou vstřícnost a spolupráci.

---

⁴⁶ Webové stránky skupiny. Skautské středisko Prácheň Horažďovice. [cit. 15. 5. 2022]. Dostupné z: <https://strediskoprachen.skauting.cz/>

4.3 Pionýrská skupina Tuláci Klatovy⁴⁷

4.3.1 Obecné informace o skupině

Samostatná skupina Tuláci vznikla až v roce 1990 a jeho předrevoluční historie je poněkud spletitější. 1. dívčí oddíl Táborník, ze kterého skupina vznikla, byl nejdříve skautský a byl zaměřen především na turisticko-tábornickou činnost.

Skautská organizace působí v Klatovech od roku 1914. V průběhu času byla několikrát zrušena a znovuobnovena. V roce 1971 přešel oddíl pod Okresní dům pionýrů a mládeže v Klatovech.⁴⁸

Zkoumání vývoje pionýrské skupiny Tuláci Klatovy bylo velmi specifické. Skupina v daném období nevedla žádné kroniky a nezbyly ani žádné dobové záznamy. Využila jsem tedy rozhovory s manželi Brandovými, kteří skupinu provází od počátku, tedy od roku 1985. MVDr. Václav Brand je hlavním vedoucím skupiny a jeho žena Vladimíra je vedoucí jednoho z oddílů skupiny. Použila jsem také internetové stránky skupiny⁴⁹ a články v pionýrském časopisu Mozaika⁵⁰.

4.3.2 Vývoj skupiny v letech 1990 - 2000

Samostatná pionýrská skupina, Tuláci Klatovy, vznikla v roce 1990. První změnou byl nový název. Původní název Táborníci byl navrácen obnovenému skautskému oddílu a nově vzniklá pionýrská skupina přijala název Tuláci. Skupina vznikla z oddílu, a proto měla v začátku jen patnáct členů. Zbytek předrevolučních pionýrských oddílů se vrátil ke Skautu. Tuláci se ke Skautu nevrátili, protože idea samostatného Pionýra jim byla bližší než klasický skauting.

---

⁴⁷ Děkuji manželům Brandovým za nekonečnou trpělivost a ochotu podělit se se mnou o své vzpomínky a zážitky.

⁴⁸ Václavíčková, Dana. 100 let skautingu na Klatovsku. 2016. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. [online]. [cit. 25. 5. 2022]. Dostupné z: https://theses.cz/id/ophl76/BP_Vclav_kov2.pdf

⁴⁹ Webové stránky skupiny. Pionýrská skupina Tuláci Klatovy. O nás. [cit. 15. 7. 2021]. Dostupné z: <https://www.tulaciklatovy.cz/index.php>

⁵⁰ Mozaika Pionýra. Seznamte se: PS Tuláci Klatovy. In: mozaika.pionyr.cz [online]. [cit. 15. 7. 2021]. Dostupné z: <https://mozaika.pionyr.cz/seznamte-se-ps-tulaci-klatovy/>

Z majetkového hlediska na tom skupina nebyla dobře. V začátcích svého působení neměli žádné zázemí. Scházeli se tedy v altánech a sklepích. Později byly skupině nabídnuty k pronájmu skromné prostory v klatovském Domě dětí a mládeže. Teprve před několika lety se Tulákům z Klatov podařilo získat vlastní klubovnu do dlouhodobého pronájmu od města, kterou vlastními silami zvelebují. I přes nepříznivé podmínky skupina od roku 1990 pořádá letní tábory, výlety do přírody a pravidelné schůzky. Pravidelná činnost jim také pomohla rozšířit členskou základnu na dnešních 70 aktivních členů ve čtyřech oddílech. Myslím si, že je to velký úspěch. Berme ohled na to, že v Klatovech a jejich okolí má dominantnější vliv skautská organizace. Jsou zde dvě skautská střediska Javor⁵¹ a Královák⁵². Skautské středisko Javor má čtyři oddíly a středisko Královák má oddílů pět. Organizace spolu vycházejí a jsou provázány přátelstvím členů obou organizací.

V závěru shrňme fakta. Pionýrská skupina Tuláci Klatovy byla původně součástí skautské organizace jako oddíl Táborníci. Tento oddíl byl zaměřen především na turisticko-tábornickou činnost. Když byl skaut zakázán, přešly oddíly pod pionýrskou organizaci. Po Sametové revoluci oddíl Táborníci zůstal pod pionýrskou organizací a ostatní oddíly se vrátily ke Skautu. Název Táborníci byl navrácen skautské organizaci a z oddílu se stali Tuláci Klatovy. Z původních 15 členů se skupina do dnešní doby rozrostla na 70. V nedávné době se Tulákům podařilo získat do pronájmu vlastní klubovnu, kde pionýrská pořádá pravidelné schůzky a další akce.

---

⁵¹ Webové stránky skupiny. Javor.info [cit. 12. 6. 2022]. Dostupné z: <https://javor.info/>

⁵² Webové stránky skupiny. Středisko Královák Klatovy. [cit. 12. 6. 2022]. Dostupné z: <https://kralovak.skauting.cz/>

5. Rozhovory s pamětníky

5.1 Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami

V následující části mé bakalářské práce provádím rozhovory s pamětníky z výše uvedených pionýrských skupin. Z každé skupiny jsem vybrala jednoho respondenta. Pro tuto část mé práce jsem vybrala metodu strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Tato výzkumná metoda mi pomohla proniknout hlouběji do tématu a dozvědět se od vybraných respondentů více detailů o zkoumaném období pionýrské historie. Všem respondentům jsou položeny stejné otázky, které jsou zaměřeny na zkoumané období. Výhodou této metody je jednoduché vyhodnocení a detailnost odpovědí.

5.2 Výběr respondentů

Výběr respondentů pro mou bakalářskou práci měl několik kritérií. Důležitou podmínkou byl především věk respondentů a členství v Pionýru. Vybírala jsem ty, kteří zažili i dobu před Sametovou revolucí. Díky této podmínce jsem mohla lépe uchopit dané téma. Všechny respondenty jsem seznámila s faktem, že rozhovor bude nahráván na diktafon a jejich odpovědi použity pouze pro tuto práci. Rozhovory s Pavlem z PS Otava Sušice a s Jiřím z PS Prácheň Horažďovice proběhly s respondenty při osobním setkání, rozhovor s Václavem z PS Tuláci Klatovy proběhl přes mobilní telefon. Všichni respondenti byli velice ochotní odpovědět na mé otázky.

5.3 Shrnutí rozhovorů

Všichni vybraní respondenti se narodili mezi lety 1955 až 1971. Mezi respondenty jsou jak absolventi odborného učiliště (Pavel a Jiří), tak i absolvent vysoké školy (Václav). Pavel z PS Otava Sušice byl součástí Pionýra od útlého dětství, protože jeho maminka dlouhá léta vedla tuto pionýrskou skupinu. Jiří z PS Prácheň Horažďovice se stal Pionýrem ve třetí třídě, tedy ve věku osmi let.

Václav z PS Tuláci Klatovy byl od pěti let mladým požárníkem, který spadl pod pionýrskou organizaci. Nikdo z respondentů neměl k minulé podobě Pionýra větší výhrady. Je však nutno zmínit, že všichni respondenti byli členy oddílů, které nebyly přímo vázané na školu. V těchto oddílech působili dobrovolníci jako vedoucí a atmosféra v těchto oddílech nebyla tak formalizovaná jako v oddílech vázaných na školy. Všichni respondenti se shodli, že názory na změnu režimu se v jejich skupinách různily. Jiří byl členem krajského výboru SSM, takže byl do dění Sametové revoluce zapojen více, co se týče udržení Pionýra. Ostatní respondenti se aktivně neúčastnili. Všichni respondenti se shodli, že po Sametové revoluci nastalo jakési tříštění a rozpadání. Vlivem nových možností se dospělí i děti rozmělnili a počet členů pionýrských skupin se razantně snížil. Mnoho pionýrských skupin zaniklo. Respondenti uvádějí, že se jejich vztah k Pionýru po Sametové revoluci nezměnil nebo pozitivně zesílil. Mimořádné konference pionýrských pracovníků se zúčastnili pouze Václav z PS Tuláci Klatovy. Průběh konference hodnotí takto: *„Byla to velice důležitá akce, dlouhá, plná emocí a dohadů. Od změny názvu, po obsahové změny. Někdo chtěl velké změny, někdo zase návrat zpět. Nakonec jsme se domluvili. Pevně to tenkrát vzal do ruky Martin Bělohávek. Nastavil pořádek v jednání, dal průběhu jednání řád a nakonec kolem 2 hodiny ranní jsme se rozešli a měli před sebou jasno. Byl v podstatě nastaven dnešní směr činnosti. Od té doby uplynulo 30 let. Na každém celostátním jednání se pracovalo na vylepšení.“* Dva respondenti Pavel a Václav se shodují, že dosud rozšířená nálepka Pionýra jako komunistické organizace je přežitkem z doby minulé. Respondent Jiří ale zastává názor, že na vině je nedostatečná propagace ze strany pionýrské organizace samotné. Respondenti se nepřekvapivě shodují, že přínos pionýrské organizace pro děti a mládež je pozitivní. Nejlépe je hodnocena různorodá zájmová činnost, kde si děti mohou vyzkoušet mnoho nejen tábornických aktivit. Dalším pozitivem je dle respondentů vedení dětí ke spolupráci, pomoci druhým a celkové socializaci mimo rodinu.

Závěr

V rámci zkoumání vývoje pionýrských skupin v okrese Klatovy jsem považovala za důležité nejprve objasnit otázku historického vývoje Pionýra. V průběhu let působení pionýrské organizace došlo ke změnám, které se promítly do dnešní podoby Pionýra i jednotlivých pionýrských skupin. V závěru tedy nejprve stručně zrekapituluji historickou část mé práce a v další části shrnu výsledky mého výzkumu.

V teoretické části mé bakalářské práce jsem se zabývala historickým vývojem organizace Pionýr. Historickou analýzu započínám rokem 1948, kdy se začínají formovat první Pionýrské oddíly Junáka (POJ). V tomto období je na území Československa aktivně budován komunistický režim. POJ, jsou vytvářeny při školách a řídí se komunistickou ideologií. Zásady Pionýrských oddílů Junáka přímo směřují k budování socialismu. Na počátku roku 1968 proběhla v pionýrské organizaci první velká změna. Jednotný Československý svaz mládeže se rozpadá na jednotlivé organizace. Mezi nimi je i Pionýr, který po červnové Konferenci pionýrských pracovníků vyhláší rozhodnutí o založení samostatné národní organizace Pionýr.

Po vpádu vojsk Varšavské smlouvy se uvolněná atmosféra v ČSSR změnila. Se zpřísněním komunistického režimu přichází i změny v pionýrské organizaci. Samostatná organizace Pionýr vyjádřila nesouhlas s okupací a s nově nastolenými podmínkami režimu Gustava Husáka. 28. 8. 1970 podává Česká rada Pionýra návrh o ukončení činnosti samostatného Pionýra. Návrh je projednán a schválen. Od roku 1970 je Pionýr spojen s Junákem a vzniká tak Pionýrská organizace Svazu socialistické mládeže. Pionýrská organizace se tedy vrací ke své se školou spjaté podobě a deklaruje za svůj cíl výchovu budoucích budovatelů socialismu.

Zásadní zlom v historii Pionýra přichází v roce 1990. Na mimořádné konferenci pionýrských pracovníků v Brně je znovu obnovena činnost samostatné pionýrské organizace, která se zřídá komunistické ideologie a sestává většinou z dobrovolníků. Jsou vytvořeny nové stanovy a program, které se z velké části podobají těm dnešním.

Vývoj u vybraných pionýrských skupin v plzeňském kraji v letech 1990 až 2000 probíhal velmi podobným způsobem. Vytyčme tedy zásadní podobnosti. První podobností u všech skupin je existence skupiny nebo oddílu již před Sametovou revolucí. Pionýrské skupiny byly v tomto období přidruženy k tamním školám. Po oddělení Pionýra od Socialistického svazu mládeže a vytvoření samostatné organizace nacházíme podobné problémy, kterým musely vybrané pionýrské skupiny čelit.

Ve všech skupinách dochází po osamostatnění Pionýra k razantnímu ztenčení členské základny. Z organizací, které měly až několik stovek členů, zůstává minimum. PS Otava Sušice měla v této době mezi 110 a 130 členy. PS Prácheň Horažďovice se dostala na hranici 30 členů a PS Tuláci Klatovy na hranici 15 členů. U PS Otava se počet členů nikterak nezměnil až do dnešní doby. PS Prácheň má v dnešní době necelých 150 členů a počet členů PS Tuláci vzrostl na necelých 80.

Další informace jsem získala z rozhovorů s respondenty zapojenými do organizace. Výzkumné otázky byly zaměřeny na osobní vztah respondenta k Pionýru, na situaci před rokem 1989 a na následující vývoj pionýrských skupin, ke kterým jednotliví respondenti patří. V několika bodech dotazníku se odpovědi respondentů shodují. Shoda panovala v bodech týkajících se počtu členů po roce 1990, identifikace Pionýra jako komunistické organizace, osobního vztahu k pionýrské organizaci a přínosu organizace pro děti. Shoda panuje i v odůvodnění tohoto jevu, kterým bylo uvolnění politické situace a nové možnosti, jak pracovní tak volnočasové. Identifikaci s předlistopadovou KSČ všichni respondenti odmítli. Osobní vztah respondentů k organizaci Pionýr, který je u všech velmi vřelý, se po Sametové revoluci nezměnil, ba zesílil. Všichni respondenti se také shodli na tom, že Pionýr má pro dnešní děti a mládež kladný přínos.

Summary

As part of the study of the development of pioneer groups in the Klatovy district, I considered it important to first clarify the issue of the historical development of Pioneer. During the years of operation of the pioneer organization, changes took place, which were reflected in the current form of Pioneer and individual pioneer groups. In the end, I first briefly summarize the historical part of my work and in the next part a summary of the results of my research.

In the theoretical part of my bachelor thesis I dealt with the historical development of the organization Pioneer. I begin the historical analysis in 1948, when the first Junák Pioneer Troops (POJ) began to form. During this period, the communist regime is actively built on the territory of Czechoslovakia. POJs are created at schools and are governed by communist ideology. The principles of Junák's Pioneer Sections are directly aimed at building socialism. At the beginning of 1968, the first major change took place in the pioneer organization. The united Czechoslovak Youth Union is divided into individual organizations. Among them is Pioneer, which after the June Conference of Pioneer Workers announces the decision to establish an independent national organization Pioneer.

After the invasion of the Warsaw Pact troops, the relaxed atmosphere in the Czechoslovak Socialist Republic changed. With the tightening of the communist regime come changes in the pioneer organization. The independent organization Pioneer expressed its disagreement with the occupation and with the newly established conditions of the Gustav Husák regime. On August 28, 1970, the Czech Council of Pioneer submitted a proposal to terminate the activities of the independent Pioneer. The proposal is discussed and approved. Since 1970, Pioneer has been associated with Junák, creating the Pioneer Organization of the Union of Socialist Youth. The pioneering organization thus returns to its school-related form and declares as its goal the education of future builders of socialism.

A major turning point in the history of Pioneer came in 1990. At an extraordinary conference of pioneer workers in Brno, the activities of an independent pioneer organization, which renounces communist ideology and consists mostly of volunteers, are renewed. New statutes and a program are created, which are largely similar to present days.

The development of selected pioneer groups in the Pilsen region in the years 1990 to 2000 proceeded in a very similar way. So let's draw a fundamental similarity. The first similarity in all groups is the existence of a group or division before the Velvet Revolution. Pioneer groups were affiliated with local schools during this period. After the separation of Pioneer from the Socialist Youth Union and the creation of an independent organization, we find similar problems that selected pioneer groups had to face.

In all groups, after the independence of Pioneer, the membership base is sharply thinned. Of the organizations that had up to several hundred members, the minimum remains. PS Otava Sušice had between 110 and 130 members at that time. PS Prácheň Horažďovice reached the limit of 30 members and PS Tuláci Klatovy reached the limit of 15 members. At PS Otava, the number of members has not changed to this day. Today, PS Prácheň has less than 150 members and the number of members of PS Tuláci has increased to almost 80.

I got more information from interviews with respondents involved in the organization. The research questions were focused on the respondent's personal relationship to Pioneer, on the situation before 1989 and on the subsequent development of the pioneer groups to which the individual respondents belong. The answers of the respondents coincide in several points of the questionnaire. There was agreement on points regarding the number of members after 1990, the identification of the Pioneer as a communist organization, the personal relationship to the pioneer organization, and the contribution of the organization to children.

There is also agreement in the justification of this phenomenon, which was the relaxation of the political situation and new opportunities, both for work and leisure. All respondents refused to identify with the pre-November Communist Party. The personal relationship of the respondents to the Pioneer organization, which is very warm among everyone, did not change or even strengthened after the Velvet Revolution. All respondents also agreed that Pioneer has a positive benefit for today's children and young people.

Seznam použitých zkratek

CK PP	Celostátní konference pionýrských pracovníků
ČTU	Česká tábornická unie
ČRP	Česká rada Pionýra
ČSM	Československý svaz mládeže
ČSSR	Československá socialistická republika
DDM	Dům dětí a mládeže
KSČ	Komunistická strana Československa
KOP	Krajská organizace Pionýra
MKPP	Mimořádná konference pionýrských pracovníků
NNO	Nestátní nezisková organizace
ODMP	Okresní dům pionýrů a mládeže
OPAT	Otavsko-prácheňský airsoftový team
PC	Pionýrské centrum
PO ČSM	Pionýrská organizace Československého svazu mládeže
POJ	Pionýrské oddíly Junáka
PO SSM	Pionýrská organizace Svazu socialistické mládeže
PS	Pionýrská skupina
SSM	Svaz socialistické mládeže
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TJ	Tělovýchovná jednota
TOM	Turistický oddíl mládeže
ÚR PO	Ústřední rada Pionýrské organizace
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VLKSM	Všesvazový leninský komunistický svaz mládeže
VV ČRP	Výkonný výbor České rady Pionýra
VV KRP	Výkonný výbor Krajské rady Pionýra
VZP	Výroční zasedání Pionýra
z.s.	Zapsaný spolek

Seznam použité literatury a zdrojů

Diplomové a bakalářské práce:

Hálková, Lenka. Pionýrská organizace na Domažlicku. 2018. Západočeská univerzita. Fakulta pedagogická. Katedra historie. [online]. Dostupné z:

<https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/32381/1/Bakalarska%20prace%20-%20Lenka%20Halkova.pdf>

Rotreklová, Jana. Pionýrská organizace a její fungování v kontextu socialistické výchovy v 70. letech 20. století. 2019. Brno: Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Historický ústav. [online]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/pz7u9/Magisterska_prace.pdf

Urmanová, Lenka. Pionýr: proměny organizace v průběhu sametové revoluce. 2011. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta humanitních studií. Katedra studií občanské společnosti. [online]. Dostupné z: <https://adoc.pub/pionyr-promny-organizace-v-kontextu-sametove-revoluce.html>

Václavíčková, Dana. 100 let skautingu na Klatovsku. 2016. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. [online]. [cit. 25. 5. 2022]. Dostupné z: https://theses.cz/id/oph176/BP_Vclav_kov2.pdf

Votýpka, Jan. Pionýrská skupina v Hrádku u Rokycan. 2015. Západočeská univerzita. Fakulta pedagogická. Katedra historie. [online]. Dostupné z:

<https://otik.zcu.cz/bitstream/11025/19724/1/Bakalarska%20prace%20-%20Jan%20Votypka.pdf>

Literatura:

Bělina, Pavel a kol. 1993. *Dějiny země koruny české*. Praha: Paseka.

Čmolík, Otto. 1979. *Kapitoly z historie Pionýrské organizace v Československu (stručný nástin vývoje v letech 1945-1978)*. Praha: Mladá fronta

Frič, Pavol. Goulli, Rochdi. *Neziskový sektor v ČR*. 2001. Praha: Eurolex Bohemia.

KNAPÍK, Jiří a FRANC, Martin. 2011. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948-1967. II, [P-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia

Publikované prameny:

Černá, Irena, Martin Bělohlávek. 2001. *Pionýr 1968 – 1970*. Praha: Česká rada Pionýra.

Hofbauer, Břetislav. 1985. *Boj o jednotu dětského hnutí v Československu*. Praha: Mladá fronta.

Salomon, L. M., Anheier, H. K. 2002. *Defining of the Nonprofit Sector. A Gross National Analysis*. Manchester University Press, 1997 podle: Škarabelová, S. a kol. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně.

SVATOŠ, Zdeněk. *Pionýrská encyklopedie 1*. Ilustroval WEIGEL, Jaroslav, ŠKODA, František. Praha: Mladá fronta, 1978.

Archivní prameny:

Dobové kroniky pionýrské skupiny Prácheň Horažďovice 1983 – 1995 a 1995 -2009

Občanské sdružení Pionýr. Kam na prázdniny? Sušické noviny. 7. 5. 1999, s. 2. Dostupné z:
<https://www.kulturasusice.cz/userfiles/dba3cbdb2b8fa535859c1d3dbfcf4d9c.pdf>

Špírková, Pavla. Pohádkový les. Sušické noviny. 18. 6. 1999, s. 2. Dostupné z:
<https://www.kulturasusice.cz/userfiles/6f02e383659a05ed4c951e837ae73b9c.pdf>

Seznam internetových zdrojů

Artěk. In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Art%C4%9Bk>

Česká advokátní komora. Co se změnilo pro občanská sdružení. In: cak.cz [online].
Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13327>

Československý svaz mládeže. In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceskoslovensk%C3%BD_svaz_ml%C3%A1de%C5%BEE

Historie skautingu. In: skaut.cz [online]. [cit. 11. 4. 2021]. Dostupné z:
https://www.skaut.cz/skauting/historie/#about_history--5

Invaze vojsk Varšavské smlouvy. In: pametnaroda.cz. [online]. Dostupné z:
<https://www.pametnaroda.cz/cs/invaze-vojsk-varsavske-smlouvy-1>

Komsomol. In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Komsomol>

Komsomolskaja pravda. In: cs.wikipedia.org [online]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Komsomolskaja_pravda

Krtička, Karel, Martin Bělohlávek. 2008. Fakta o vývoji pionýrského hnutí v České republice 1949-1990. Mozaika Březen 2008. Příloha. In: pionyr.cz [online]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/dokumenty/?down=7a97f80b-96a8-4515-bef7-3b8576995409>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. 2015. Organizace uznaná MŠMT pro oblast práce s dětmi a mládeží. In:msmt.cz [online]. Dostupné z:
<https://www.msmt.cz/mladez/organizace-uznana-msmt-pro-oblast-prace-s-detmi-a-mladezi>

Ministerstvo školství, věd a umění. 1949. Věstník Ministerstva školství, věd a umění. In: pionyr.cz [online]. Dostupné z:
<https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/vestnik1949/>

Mozaika Pionýra. Březen – za kamna vlezem? In: Mozaika.pionyr.cz[online]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/brezen-za-kamna-vlezem>

Mozaika Pionýra. Červen – „Zvítězili jsme všichni!“ In: Mozaika.pionyr.cz[online]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/cerven>

Mozaika Pionýra. Květen ... Bod zlomu. In: Mozaika.pionyr.cz[online]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/kveten>

Mozaika Pionýra. Leden 1990. In: Mozaika.pionyr.cz[online]. Dostupné z: <https://mozaika.pionyr.cz/leden-1990/>

Mozaika Pionýra. Listopad 1990. In: Mozaika.pionyr.cz[online]. Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/listopad-1990>

Mozaika Pionýra. Seznamte se: Nesmrtelné oddíly – PS Otava. In: mozaika.pionyr.cz [online]. Dostupné z: <https://mozaika.pionyr.cz/seznamte-se-nesmrtelne-oddily-ps-otava/>

Mozaika Pionýra. Seznamte se: PS Tuláci Klatovy. In: mozaika.pionyr.cz [online].

Dostupné z: <https://mozaika.pionyr.cz/seznamte-se-ps-tulaci-klatovy/>

Mozaika Pionýra. Únor opravdu už není leden. In: Mozaika.pionyr.cz[online].

Dostupné z: <http://mozaika.pionyr.cz/unor-opravdu-uz-neni-leden>

Pionýr z.s. Co děláme. In: pionyr.cz [online]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/cinnost/>

Pionýr z.s. Čtyřdohoda o převodu majetku (1990) In: pionyr.cz[online]. Dostupné z:

<https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/ctyrdohoda/>

Pionýr z.s. Mimořádná celostátní konference pionýrských pracovníků 1990. In:

pionyr.cz [online]. Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/mimkonf90/>

Pionýr z.s. Programové teze Pionýrské organizace. In: pionyr.cz [online].

Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/programoveteze1968/>

Pionýr z.s. Prozatímní programové zásady Pionýra. In: pionyr.cz [online].

Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/mimkonf90/>

Pionýr z.s. Stanovy Pionýra a Program. In: pionyr.cz [online].

Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/dokumenty/stanovy-a-program/#program>

Pionýr z.s. Usnesení konference 1968. In: pionyr.cz [online].

Dostupné z: <https://pionyr.cz/o-pionyru/historie/usneseni68/>

Pionýr z.s. Výroční zpráva Pionýr v roce 2009. In: pionyr.cz [online].

Dostupné z: https://pionyr.cz/vyr_zpravy/2009_34.pdf

Ústava Československé socialistické republiky. Prohlášení I. In: psp.cz [online].

Dostupné z: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1960.html

Všesvazová pionýrská organizace V. I. Lenina. In: cs.wikipedia.org [online].

Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C5%A1esvazov%C3%A1_pion%C3%BDrsk%C3%A1_organizace_V._I._Lenina

Zákon 186/1960 sb. Zákon o soustavě výchovy a vzdělávání. In: zakonyprolidi.cz [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-186#p18>

Webové stránky skupin:

Dětská organizace Fénix. O nás. Dostupné z: <https://www.do-fenix.sk/o-nas/kto-sme/>

Pionýrská skupina Prácheň Horažďovice. O nás. Dostupné z:

<https://www.otavaci.pionyr.cz/index.html>

Pionýrská skupina Tuláci Klatovy. O nás. Dostupné z:

<https://www.tulaciklatovy.cz/index.php>

Javor.info. Dostupné z: <https://javor.info/>

Skautské středisko Prácheň Horažďovice. Dostupné z:

<https://strediskoprachen.skauting.cz/>

Skautské středisko Vydří stopa Sušice. Dostupné z: <https://vydristopa.cz/>

Středisko Královák Klatovy. Dostupné z: <https://kralovak.skauting.cz/>

Seznam příloh

Příloha 1

Prozatímní program a činnost Pionýra

Příloha 2

Otázky pro rozhovor

Příloha 3

Seznam hlavních respondentů

Přílohy

Příloha 1

Prozatímní ideály a činnost Pionýra

Pionýrské ideály:

- Organizace vede své členy v duchu demokratických tradic našich národů, mravnosti, humanity a vlastenectví.
- Členové Pionýra jsou čestnými, pravdomluvnými a obětavými kamarády, přáteli dětí celého světa. Váží si svých rodičů. Mají úctu ke starším a jsou ohleduplní ke zdravotně postiženým. Upevňují si své zdraví a tělesnou zdatnost. Chrání přírodu, životní prostředí a prospěšné výsledky lidské práce. Chtějí být kulturními, touží poznávat a prožívat krásu.
- Členové organizace naplňují svou touhu po poznání. Hledají cesty k pravdě, učí se poznanou pravdu vyslovovat a nebojácně uskutečňovat.

Pionýrské činy:

- Organizace naplňuje pionýrské ideály prostřednictvím různorodé činnosti ve volném čase dětí. Uspokojuje tím zájmy svých členů. Žijí v ní vedle sebe v činné spolupráci a shodě skupiny, oddíly a družiny různých zaměření.
- Členové oddílu samostatně rozhodují o své společné činnosti. Pomocníkem jsou jim pionýrské výchovné programy. Členem organizace může být jen ten, kdo se zúčastňuje pionýrské činnosti a je připraven prožívat se svým kolektivem dobré i zlé.
- Všechny pionýrské kolektivy bez rozdílu svého zaměření vyžadují, aby jejich členové přistupovali zodpovědně ke svým povinnostem, aby si všímali, kde je jejich nápadů a rukou zapotřebí.

Pionýr a společnost

- Pionýrské ideály a pionýrské činy podporují pokrokové cíle našeho státu.
- Organizace se plně hlásí ke Konvenci dětských práv, vyhlášené OSN a prosazuje její důsledné uplatňování v Československu.
- Spolupracuje s rodiči, školou, organizacemi a institucemi, které se zabývají výchovou dětí a mládeže pro naši společnost.
- Přispívá ke shodě a akční jednotě dětských a mládežnických organizací při obhajobě potřeb a zájmů dětí.
- Pionýr učí děti samostatně se rozhodovat, řídit a organizovat si svoje záležitosti, ctít demokratické principy.

Příloha 2

Otázky pro rozhovor

1. Kdy jste se narodil/a? Jaké máte vzdělání?
2. Jak jste se dostal/a k Pionýru? Kolik Vám bylo?
3. Jaká byla atmosféra ve vaší skupině před rokem 1989? Je něco, co se vám líbilo nebo nelíbilo oproti dnešní době?
4. Jak jste prožíval/a sametovou revoluci? Jaké na ni byly názory v řadách pionýru?
5. Jaké změny proběhly ve vaší skupině?
6. Změnil se po revoluci váš vztah k Pionýru?
7. Účastnil/la jste se konference v Brně? (Jak probíhala? Jaké byly nejdůležitější body?)
8. Jaký je váš názor na to, že je Pionýr stále označován jako komunistická organizace?
9. Jaký přínos, podle vás, má Pionýr pro děti a mládež?
10. Změnil se od roku 1990 výrazně počet členů ve vaší skupině?

Příloha 3

Seznam hlavních respondentů

Pavel. Pionýr. Rozhovor vedla Dita Panušková ..... v Sušici

Jiří. Pionýr. Rozhovor vedla Dita Panušková ..... v Horažďovicích

Václav. Pionýr. Rozhovor vedla Dita Panušková(telefonicky) ..... v Sušici

Seznam obrázků a fotografií

Obrázek 1 – Znak organizace Pionýr, jednotící prvek

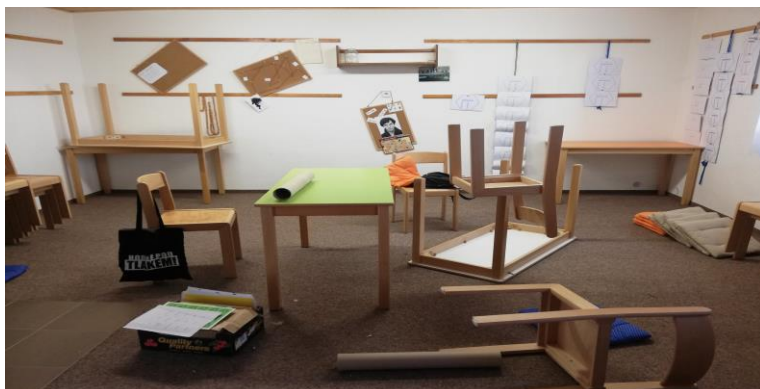
Fotografie 1 – Vnitřní vybavení klubovny PS Tuláci Klatovy

Fotografie 2 – Vnitřní vybavení klubovny PS Tuláci Klatovy

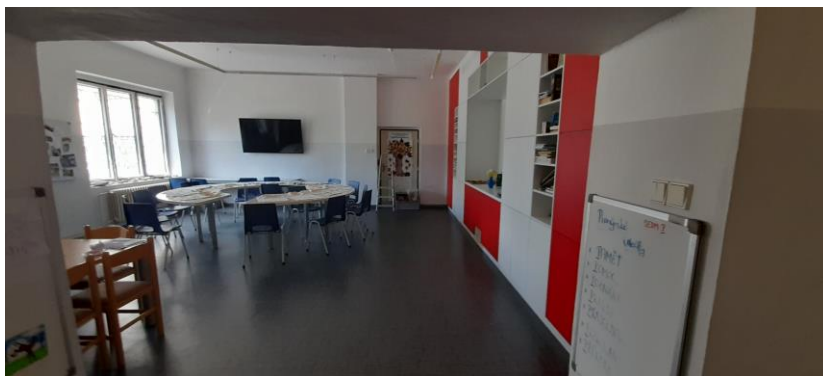
Fotografie 3 – Vnitřní vybavení klubovny PS Tuláci Klatovy

Fotografie 4 – Vnitřní vybavení klubovny PS Otava Sušice

Fotografie 5 – Vnitřní vybavení klubovny PS Otava Sušice

Fotografie 6 – Vnitřní vybavení klubovny PS Otava Sušice

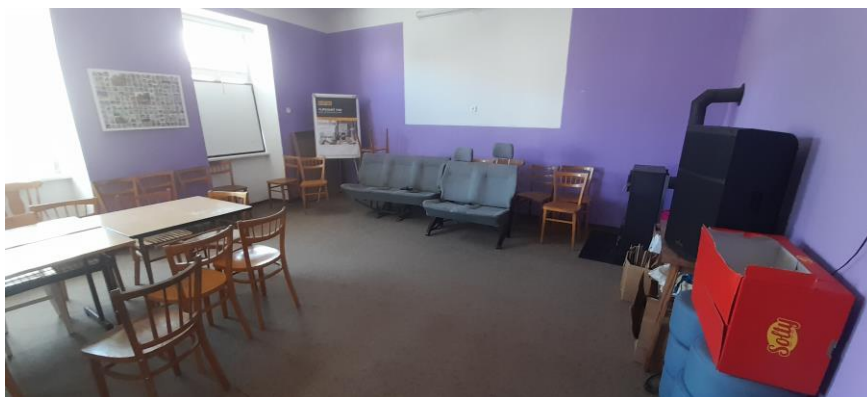
Fotografie 7 – Vnitřní vybavení klubovny PS Prácheň Horažďovice

Fotografie 8 – Vnitřní vybavení klubovny PS Práčeň Horažďovice

Fotografie 9 – Vnitřní vybavení klubovny PS Práčeň Horažďovice

Fotografie 10 – Vnitřní vybavení klubovny PS Práčeň Horažďovice

Fotografie 10 – Vnitřní vybavení klubovny PS Práneň Horažďovice

